

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060403

DOM
2024-08-21
Stockholm

Mål nr
M 8540-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-06-09 i mål nr M 1803-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Eslövs kommun
241 80 Eslöv

Ombud: A.L. och I.F.

Motpart

O. Kavli Aktiebolag, 556039-4081
Box 30
125 21 Älvsjö

Ombud: A.LI. och E.S.

SAKEN

Tillstånd till livsmedelsverksamhet på fastigheterna A och B i Eslövs kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Skåne län, miljöprövningsdelegationen, beslut den 17 mars 2022, dnr 551-3991-2020, och avslår O. Kavli Aktiebolags ansökan om tillstånd.

Dok.Id 2087341

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Eslövs kommun har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå ansökan om tillstånd till livsmedelsverksamhet. I andra hand har kommunen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska förena tillståndet med ett villkor om att kylanläggningen ska ha ett annat köldmedium än ammoniak.

O. Kavli Aktiebolag (bolaget) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

Till stöd för sin talan har parterna anfört i huvudsak detsamma som vid underinstanserna. Bolaget har till stöd för sin talan gett in bl.a. den ansökan om bygglov från år 2011 vari bolaget anger att det avser att använda sig av ammoniak som köldmedium.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Bolaget har sedan 2002 tillstånd till tillverkning av 30 000 ton livsmedel per år inom fastigheterna A och B i Eslövs kommun. Den kylanläggning med ammoniak som sedermera tillförts verksamheten omfattas inte av tillståndet. Nu aktuell ansökan avser tillstånd till befintlig och utökad verksamhet för produktion av 35 000 ton livsmedel per år där en kylanläggning med 1,5 ton ammoniak ingår i verksamheten. För fastigheterna A och B gäller en detaljplan från 2001 som anger att marken får användas för småindustri av icke störande karaktär.

Ett tillstånd får inte ges i strid med en detaljplan. Små avvikelser får dock göras, om syftet med planen inte motverkas. (Se 2 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken.) Principen är alltså att kommunens planläggning ska vara avgörande för användningen av mark och vatten. Allmänt sett bör man vara restriktiv med att tillåta avvikelser från planbestämmelser som tillvaratar miljöhänsyn. (Se Mark- och miljööverdomstolens dom den 17 mars 2023 i mål nr M 15245-21 och Bertil Bengtsson m.fl., Miljöbalken, En kommentar, JUNO Version 23, kommentaren till 2 kap. 6 § miljöbalken.)

Frågan är om den ansökta verksamheten är i strid med den markanvändning som detaljplanen föreskriver med hänsyn till den risk för omgivningen som kylanläggningen ger upphov till.

Inledningsvis konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att det beviljade bygglovets från 2011 och det faktum att kommunen genom bygglovsansökan upplysts om att bolaget planerade att installera en kylmaskin med ammoniak, inte utgör hinder för en prövning av den ansökta verksamhetens förenlighet med detaljplanen i nu aktuellt mål. Inte heller i övrigt finns det hinder mot att pröva ansökan och den ammoniakanläggning som tillförts verksamheten, vilken alltså inte omfattas av bolagets befintliga miljötillstånd.

En detaljplans bestämmelser ska tolkas utifrån de regler och den praxis som gällde när planen antogs. Vad som avses med småindustri av icke störande karaktär har inte definierats lag och är inte heller definierat i Boverkets allmänna råd 1996:1 (Boken om detaljplan och områdesbestämmelser), som gällde när planen antogs. Utöver det som mark- och miljödomstolen redogjort för i sin dom i fråga om användningsbestämmelserna industri och småindustri, kan Kungliga Byggnadsstyrelsens publikation Anvisningar angående beteckningar på plankartor m.m. samt bestämmelser till detaljplaneförslag (1950:2) och en senare revidering av denna publikation från 1970 nämnas. I dessa publikationer anges att bestämmelserna angående områden för industri- respektive småindustriändamål är avsedda att reglera markens användning med hänsyn till de industriella anläggningarnas mer eller mindre farliga eller störande egenskaper för grannskapet, och att en industrianläggnings storlek inte alltid är avgörande för i vad mån den bör få förekomma i grannskap till bostadsområden.

Av den riskutredning som bolaget gett in framgår att kylanläggningen medför en risk, om än mycket låg, för att ammoniak läcker ut i den omgivande luften och orsakar skador på människor som vistas utomhus inom ett avstånd om ca 180 meter från anläggningen. Direkt norr om verksamhetsområdet ligger fastigheten C som är planlagd för centrumverksamhet och där människor därför kan komma att uppehålla sig. Öster om verksamhetsområdet och inom spridningsområdet för ammoniak finns bostäder och olika verksamheter. För att ammoniak ska läcka ut i den omgivande

Luften krävs att det uppstår ett läckage i kylanläggningen och att flera säkerhetsåtgärder fallerar samtidigt. Även om risken för spridning av ammoniak är mycket låg går det inte att bortse från den, särskilt som det är fråga om risk för allvarliga hälsoeffekter för människor. Den risken innebär, enligt Mark- och miljööverdomstolen, att den aktuella kylanläggningen med upp till 1,5 ton ammoniak kan ha en sådan omgivningspåverkan, att den inte kan tillåtas inom ett område där markanvändningen är avsedd för småindustri av icke störande karaktär. Tillstånd till ansökt verksamhet är därför, med hänsyn till kylanläggningen, inte förenlig med detaljplanen.

Som angetts ovan får små avvikelser från detaljplanen göras, om syftet med planen inte motverkas (2 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken). Det är i förevarande fall inte fråga om en liten avvikelse från planen och det finns inte heller något stöd i planbeskrivningen för att medge ett undantag (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 11 oktober 2019 i mål nr P 10914-18). Tillstånd kan alltså inte ges för den ansökta verksamheten. Bolagets kostnad för att ersätta kylanläggningen med en annan anläggning saknar betydelse vid prövningen av verksamhetens förenlighet med detaljplanen (se 2 kap. 7 § miljöbalken).

Det saknas förutsättningar för Mark- och miljööverdomstolen att förena ett tillstånd för verksamheten med ett villkor om användning av en annan typ av kylanläggning än den som avses med bolagets ansökan. Mot denna bakgrund ska, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, beslutet att bevilja tillstånd upphävas och bolagets ansökan avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Anna Tiberg, tekniska rådet Yvonne Eklund samt hovrättsråden Katarina Welin, referent, och Catharina Adlercreutz.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-06-09
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1803-22

PARTER

Klagande och motpart

O. Kavli Aktiebolag, 556039-4081
Box 51
241 21 Eslöv

Ombud: A.LI. och E.S.

Klagande och motpart

Eslövs kommun
241 80 Eslöv

Ombud: A.L. och I.F.

Motparter

1. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

2. Eslövs Bostads AB, 556095-2391
Box 225
241 23 Eslöv

Ombud för 2: A.L. och I.F.

3. B.S.

Dok.Id 673864

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.domstol.se/vaxjo-tingsratt		måndag – fredag 08:00–16:00

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne län, Miljöprövningsdelegationens beslut den 17 mars 2022 i ärende nr 551-3991-2020, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till livsmedelsverksamhet i Eslövs kommun

DOMSLUT

1. Eslövs kommuns överklagande avslås.
2. Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet enligt följande:

Villkor

- a) Villkor 2 och 14 upphävs
- b) Villkor 11 ändras till följande lydelse:
Bolaget ska fortlöpande och systematiskt arbeta med energieffektivisering inom verksamheten. Resultatet av arbetet ska redovisas i miljörapporten.
- c) Villkor 17 (nytt):
Fyllnadsgraden av ammoniak i kylanläggningen får inte överstiga 1,5 ton.

Åtaganden

Bolaget har åtagit sig följande åtgärder avseende ammoniakanläggningen

- att begränsa fyllnadsgraden av ammoniak i kylanläggningen till 1,5 ton
- att anordna sprinkleraktivering på brandlarm, gaslarm högnivå (A-larm) samt anordna manuell sprinkelaktivering
- att anordna möjlighet att på distans kunna avläsa koncentrationer av gasformig ammoniak i luft
- att placera skyddsutrustning vid plats för distansavläsning
- att säkerställa att dörr hålls stängd genom automatisk dörrstängning
- att anordna redundant gasdetektion, det vill säga två eller flera av varandra oberoende och självständiga system

Bolaget har därtill åtagit sig följande bullerreducerande åtgärder

- att dörr i senapsfröbyggnad hålls stängd
- att kanal för fyllning av senapsfrö byggs in på insidan av taket
- att skärmning av kyltorner anordnas.

Delegationer

Delegationerna avseende energihushållningsåtgärder (punkten 2), transportplanen (punkten 3) och släckvatten (punkten 5) tas bort.

Uppskjutna frågor

Med tillägg till miljöprövningsdelegationens beslut om prøvotid med utredningar och provisoriska föreskrifter skjuter mark- och miljödomstolen även under en prøvotid upp frågorna om slutliga villkor för pH-värde i processavloppsvatten och släckvatten enligt följande:

U2. Bolaget ska inom två (2) år från det att tillståndet tagits i anspråk föreslå de åtgärder som krävs, med tillhörande kostnader, för att pH i processavloppsvattnet före utsläpp till kommunens spillvattennät ska ligga inom intervallet 6,5-10,0 för 99 % av timmedelvärdena per kalenderår.

U3. Bolaget ska inom två (2) år från det att tillståndet tagits i anspråk föreslå de åtgärder och slutliga villkor som ska gälla för hantering av släckvatten från verksamheten. Bolaget ska under prøvotiden undersöka möjligheten att omhänderta allt släckvatten från verksamheten, detta inkluderar även det vatten som kan uppkomma vid nedspolning av läckage från ammoniakanläggningen.

Utredningar och förslag till slutliga villkor ska lämnas in till Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen Skåne senast två år efter att tillståndet tagits i anspråk.

Under prøvotiden och intill dess annat beslutas ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

P2. pH-värdet i utgående processavloppsvatten ska som begränsningsvärde och timmedelvärde ligga inom intervallet 6,5-10,0. Villkoret ska anses uppfyllt om 95 % av timmedelvärdena per kalenderår ligger inom detta intervall. Kontinuerlig mätning av pH ska ske.

P3. Släckvatten som uppkommer på anläggningen ska samlas in i möjligaste mån, via mobila enheter eller fasta installationer, lagras avskilt från annat vatten och kontrolleras i avvaktan på slutligt omhändertagande.

BAKGRUND

O. Kavli Aktiebolag (fortsättningsvis bolaget) har tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB) för tillverkning av 30 000 ton livsmedel per år inom fastigheterna A och B i Eslövs kommun, enligt beslut som meddelats vid Miljöprövningsdelegationen (MPD) vid Länsstyrelsen Skåne den 16 maj 2002 (dnr 551-45981-01). Slutliga villkor för verksamheten meddelades av MPD den 17 juni 2004 (dnr 551-36069-03).

Med anledning av att O. Kavli planerar att utöka verksamheten har MPD i beslut den 17 mars 2022 dnr 551-3991-2020, lämnat tillstånd enligt 9 kap MB till befintlig och utökad verksamhet för produktion av 35 000 ton livsmedel med beredning och behandling av både animaliska och vegetabiliska produkter årligen samt tillverkning och blandning av icke livsmedelsklassade ättiksprodukter, inkluderat i ovan angiven mängd.

För tillståndet är föreskrivet bland annat följande villkor:

2. pH-värdet i processavloppsvatten som avleds till det kommunala spillvattennätet ska som timmedelvärde vid kontinuerlig mätning befinna sig i intervallet 6,5 – 10, vilket som begränsningsvärde ska anses uppfyllt om 99 % av timmedelvärdena per kalenderår inte understiger 6,5 eller överstiger 10.

9. Bolaget ska snarast och senast 18 månader efter att tillståndet tagits i anspråk bygga in de rörledningar för ammoniak som är placerade utomhus samt installera sprinklersystem i maskinrum och vid säkerhetsventil på taket. Förorenat sprinklervatten från taket ska avledas till den interna reningsanläggningen.

10. Buller från verksamheten, inklusive transporter inom verksamhetsområdet, får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå (L_{eq}) utomhus vid bostäder än: 50 dB(A) dagtid helgfri måndag-fredag, kl. 07.00 – 18.00, 45 dB(A)

dagtid, lör-, sön- och helgdag kl. 07.00 – 18.00, 45 dB(A) kväll kl. 18.00 – 22.00, 40 dB(A) natt kl. 22.00 – 07.00. Den momentana ljudnivån (LF_{max}) utomhus vid bostäder får inte överstiga 55 dB(A) nattetid kl. 22.00 – 07.00 annat än vid enstaka tillfällen. De angivna värdena ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning) och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätning). Kontroll ska ske minst vart 3 år med start inom 1 år efter tillståndet har tagits i anspråk. Metod för detta ska framgå i förslaget till kontrollprogram. Kontroll ska även ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer samt när tillsynsmyndigheten begär det.

11. Bolaget ska senast två år efter att detta tillstånd har tagits i anspråk ge in en energihushållningsplan till tillsynsmyndigheten. Av planen ska framgå vilka åtgärder som – oavsett avskrivningstid – är tekniskt möjliga att genomföra, samt kostnaderna och energibesparingen för dessa. I redovisningen ska ingå kostnadskalkyler omfattande åtminstone total investeringskostnad och återbetalningstid. Åtgärdsplanen ska därefter revideras fortlöpande och vart fjärde år, eller med annat intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer, sändas till tillsynsmyndigheten.

12. Bolaget ska årligen tillsammans med miljörapporteringen ge in en transportplan till tillsynsmyndigheten. I planen ska redovisas vilka åtgärder som planeras i syfte att minimera olägenheter för människors hälsa och miljön från transporterna, hur man arbetar med att minimera antalet transporter, särskilt kl. 18.00 – 07.00, samt resultatet av vidtagna åtgärder.

14. Släckvatten som uppkommer på anläggningen ska samlas in, lagras separat från annat vatten och kontrolleras i avvaktan på slutligt omhändertagande.

Vidare har MPD i tillståndet överlåtit åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende bland annat:

- *Rimliga energihushållningsåtgärder framtagna inom ramen för energihushållningsplanen enligt villkor 11.*
- *Åtgärder framtagna i transportplanen enligt villkor 12.*
- *Omhändertagande av släckvatten.*

O. Kavli och Eslövs kommun har överklagat MPD:s tillståndsbeslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

O. Kavli har yrkat att mark- och miljödomstolen ska justera tillståndsbeslutet avseende villkor 2, 11 och 14, samt vissa delegerade frågor enligt följande.

Villkor 2 ska sättas på prøvotid om två (2) år, och följande utredningar och prøvotidsvillkor ska gälla.

U2. Bolaget ska inom två (2) år från det att tillståndet vunnit laga kraft utreda förutsättningarna för pH-reglering och föreslå åtgärder och slutliga villkor, med tillhörande kostnader, för pH, med inriktningen att så långt möjligt innehålla intervallet 6,5-10.

P2. pH-värdet i utgående processavloppsvatten ska som riktvärde och timmedelvärde ligga inom intervallet 6,5-10,0. Villkoret ska anses uppfyllt om 95 % av timmedelvärdena per kalenderår ligger inom detta intervall. Kontinuerlig mätning av pH ska ske.

Villkor 14 ska sättas på prøvotid om två år, och följande utredningar och prøvotidsvillkor ska gälla.

Bolaget ska inom två (2) år från det att tillståndet vunnit laga kraft föreslå de åtgärder och slutliga villkor som ska gälla för hantering av släckvatten från verksamheten.

U3. Bolaget ska under två (2) år undersöka möjligheten att omhänderta allt släckvatten från verksamheten, detta inkluderar även det vatten som kan uppkomma vid nedspolning av läckage från ammoniakanläggningen.

Under prövotiden och intill dess annat beslutas ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

P3. Släckvatten som uppkommer på anläggningen ska samlas in i möjligaste mån, via mobila enheter eller fasta installationer, lagras separat från annat vatten och kontrolleras i avvaktan på slutligt omhändertagande.

Villkor 11. *I första hand: Bolaget ska fortlöpande och systematiskt arbeta med energieffektivisering inom verksamheten. Resultatet av arbetet ska redovisas i miljörapporten.*

I andra hand: Bolaget ska senast två år efter att detta tillstånd har tagits i anspråk ge in en energihushållningsplan till tillsynsmyndigheten. Av planen ska framgå vilka åtgärder som är tekniskt möjliga och rimliga att genomföra, samt kostnaderna och energibesparingen för dessa. I redovisningen ska ingå kostnadskalkyler omfattande åtminstone total investeringskostnad och återbetalningstid. Åtgärdsplanen ska därefter revideras fortlöpande och vart fjärde år, eller med annat intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer, sändas till tillsynsmyndigheten.

Delegation. *Att mark- och miljödomstolen undanröjer överlåtande av delegation avseende rimliga energihushållningsåtgärder framtagna inom ramen för energihushållningsplanen enligt villkor 11, åtgärder framtagna i transportplanen enligt villkor 12 samt omhändertagande av släckvatten.*

Till stöd för sina yrkanden har bolaget anfört i huvudsak följande.

Villkor 2 - pH

Eftersom det är surt avloppsvatten som kan inverka negativt på betongledningar bör ett villkor främst ta sikte på att begränsa låga pH, men det måste vara utformat så att

det fungerar och är rättssäkert för verksamhetsutövaren. Beroende på bl.a. transport- och tidsfördröjningen i en pH-reglering från avkännare till syra- och basmotorer finns en svag, men tydlig felkälla som saknar praktisk betydelse, men som kan ge avvikelser i mätresultat som får betydelse för hur ett villkor kan följas. Bolaget har därmed inte möjlighet att begränsa pH-värdena på det sätt som villkoret från MPD föreskriver. Bolaget har företagit åtgärder och ligger mellan 6,5-10 i pH under 95-98%. Att föreskriva ett villkor där uppmätta värden ska innehållas i 99 % av fallen vore orimligt strängt, och fordras inte för att skydda ledningarna. En sådan reglering innebär ingen reell lättnad i villkoret och innebär exempelvis att ett enstaka mätfel skulle kunna göra verksamheten brottslig. Bolagets mätningar visar att bolaget 4 månader av 11 har underskridit 99 % inom intervallet 6,5-10. Trots företagna åtgärder har bolaget varken utifrån vald teknik eller mätnoggrannhet någon möjlighet att innehålla dessa i 99 % av fallen. Bolaget avser bedriva verksamheten så att nivåerna ligger inom detta intervall, men det är inte möjligt för bolaget att garantera att detta alltid kommer kunna vara fallet. Ett sådant villkor är inte rättssäkert för bolaget. Villkoret ska därför ändras så att det ska föreskrivas att villkoret innehålls när 90 % av timmedelvärdena per kalenderår inte understiger 6,5 eller överstiger 10. För att förhindra för stora marginaler anser bolaget att det kan göras ett tillägg som föreskriver att och om 99 % av timmedelvärdena per kalenderår inte understiger 5 eller överstiger 12 innehålls villkoret.

VA SYD har angett att frågan lämpligen bör sättas på provotid och att följande utredningar och provotidsvillkor då ska gälla.

U. Åtgärder som krävs, med tillhörande kostnader, för att pH i processavloppsvatten före utsläpp till kommunens spillvattennät ska ligga inom intervallet 6,5-10,0 för 99 % av timmedelvärdena per kalenderår.

P. pH-värdet i utgående processavloppsvatten ska som riktvärde och timmedelvärde ligga inom intervallet 6,5-10,0. Villkoret anses uppfyllt om 95 % av timmedelvärdena per kalenderår ligger inom detta intervall. Kontinuerlig mätning av pH ska ske.

Om prøvotiden förlängs så att den överskrider ett år ska den provisoriska föreskriften övergå från riktvärde till begränsningsvärde.

Bolaget har i bemötande uppgett att man anser att VA SYD:s förslag om prøvotid kan accepteras, men att prøvotiden bör sättas på två år från ianspråktagande av tillstånd. Bolaget har sedan vid sammanträdet i målet justerat sitt yrkande i enlighet med vad som framgår ovan under YRKANDEN M.M.

Villkor 11 - energihushållningsplan

Bolaget har intresse av att verksamheten hushållar med energi, och arbetar löpande för att optimera verksamheten och minska kostnaderna. Det är därför tillräckligt att bolagets föreslagna villkor föreskrivs för verksamheten. Bolaget kommer då att fortlöpande undersöka möjligheten att hushålla med energi. Lämpliga åtgärder kommer därefter löpande vidtas för att i möjligaste mån hushålla med energin, vilket varje år redovisas i miljörapporten. De höga energipriserna och osäkerheten kring framtida energikostnader gör att bolaget har ett gott incitament att företa de rimliga åtgärder som krävs för att minimera förbrukningen. För att en delegation ska vara lämplig krävs det att tillsynsmyndigheten besitter kunskaper om energihushållning som är större än bolagets. Det är inte troligt, och därför inte ändamålsenligt att tillsynsmyndigheten kan föreskriva sådana villkor för verksamheten. Det är inte skäligt att föreskriva ett villkor innebärande att samtliga åtgärder, oavsett avskrivningstid, ska redovisas.

I andra hand anser bolaget att villkoret enligt miljöprövningsdelegationen kan fastställas om orden oavsett avskrivningstid stryks, och med tillägget att det av planen ska framgå vilka åtgärder som är möjliga *och rimliga* att genomföra. Det är inte skäligt och skulle strida mot praxis att föreskriva villkor innebärande att samtliga åtgärder, oavsett avskrivningstid, ska redovisas. Av propositionen till MB (1997/98:45 s.232) framgår att kravet på bästa möjliga teknik gör sig gällande bland annat avseende hur en anläggning utformas, underhålls och drivs. Propositionen behandlar även frågan om vad som närmare avses med detta. ”*Tekniken måste från teknisk och ekonomisk synpunkt alltså vara industriellt möjlig att använda inom*

branschen i fråga. Det innebär att den skall vara tillgänglig och inte bara förekomma på experimentstadiet.” Därmed ska inte i krav på utredning inkluderas tekniker som är orimligt kostsamma och denna del av villkoret är inte acceptabel.

Villkor 14 - släckvatten

Villkoret rörande släckvatten är rättsosäkert. Eftersom verksamhetens ena byggnad ligger i tomtgräns kan bolaget inte säkerställa att släckvattnet kan omhändertas innan det når över tomtgräns vid en brand i denna byggnad. Marken lutar på ett sådant sätt att vattnet rinner från tomtgränsen ut från fastigheten. Bolaget arbetar med frågan men kan inte garantera att allt släckvatten kan omhändertas. Ett strängare villkor gör inte att mer släckvatten kan omhändertas. Samma sak gäller därmed även för delegation av villkor för släckvatten. Det ska föreskrivas en provotid om två år för att bolaget ska ges tid att utreda möjligheten att samla in eventuellt släckvatten från byggnaden i tomtgräns, och föreslå rättssäkert villkor för omhändertagande av släckvatten. Föreskrivs provotid saknas skäl för delegation till tillsynsmyndigheten.

Transporter

Bolaget nyttjar de transporter som krävs för verksamheten, och använder returtransport för att i möjligaste mån begränsa transporter för verksamheten. Bolaget har således gjort vad det kan för att minska transporter och påverkan från dessa. Vidare ska det årligen tas fram en transportplan för verksamheten och det finns inte behov av att föreskriva ytterligare villkor för detta ändamål. Delegation krävs således inte.

Bemötande av inkomna yttranden avseende hänsyn till befintlig verksamhet och ändrad användning av omgivande mark

Det är riktigt att ett nytt tillstånd ska prövas utifrån platsens förutsättningar. Vid en ansökan om utökat tillstånd ska däremot nollalternativet utgöras av det gällande tillståndet. Kommunens inställning att bolagets verksamhet ska inskränkas så att närområdet omvandlas från industrimark till en användning som inte tidigare varit aktuell, bostäder, strider därför mot PBL. Vid framtagandet av detaljplaner ska hänsyn tas till omgivningen, vilket inkluderar tillståndsgiven verksamhet. Länsstyrelsen har

i processen för framtagande av en ny detaljplan i området påmint kommunen om att ett tillstånd gäller oavsett om verksamhetsutövaren vid tidpunkten för planläggning inte utnyttjar tillståndet fullt ut, inte endast bedriven utan även all verksamhet som beviljats ska beaktas vid bedömning av omgivningspåverkan. Att det kan krävas utredningar för att planlägga till verksamheten angränsande områden är inget som ska påverka en pågående tillståndsprövning för att utöka en verksamhet. De kostnader som uppstår för kommunen med anledning av planläggningen är sådana kostnader som planläggning är förenade med, och ska inte inverka på tillståndsprövningen. Nu sökt verksamhet kommer inte att störa omgivningen mer än redan tillståndsgiven verksamhet. Vid planläggning ska kommunen tillse att marken som detaljplane-läggs är lämplig för ändamålet och beakta lokaliseringsregeln i 2 kap. 5 § PBL. Om bolagets verksamhet innebär en otillåten störning för det nya bostadsområdet är det inte en lämplig lokalisering av bebyggelsen och planändringen ska inte ske. Kommunen tar inte hänsyn till bolagets befintliga och tillståndsgivna verksamhet utan beviljar detaljplaner i strid med såväl MB som PBL. Det är fel och kommunen skapar härigenom en situation där störning kan uppkomma. Eventuella bostäder på tidigare industrimark ska inte innebära inskränkningar i bolagets möjlighet att bedriva sin verksamhet.

Bemötande av inkomna yttranden gällande detaljplan för bolagets fastighet

Detaljplanen för området anger småindustri av icke störande karaktär. Detaljplanen för ifrågavarande område är antagen 2001, dvs. innan bolaget erhöll sitt tillstånd. Det angavs i planen att den antogs för utvidgning av industriområdet, varför verksamheten måste ansetts överensstämna med planen när tidigare tillstånd lämnades. Ett liknande mål prövades av Mark- och miljööverdomstolen, den 11 oktober 2019 i mål nr P10914-18. I målet var fråga om en biltvättsanläggning på småindustri kunde anses vara en liten avvikelse, och Mark- och miljööverdomstolen lade vikt vid att den aktuella fastigheten under lång tid hade använts som bensinstation eller någon form av biltvättsanläggning. Denna användning var känd vid antagande av detaljplanen, och inga förändringar avseende fastigheten angavs i planbeskrivningen. Användningen ansågs sammantaget förenlig med detaljplanens syfte. Eftersom i målet aktuell detaljplan antogs för att utvidga industriområdet får därmed

bolagets verksamhet uppenbart anses förenlig med detaljplanens syfte. För ammoniakanläggningen beviljades bygglov den 30 juni 2011, men för en anläggning dubbel mängd mot dagens, vilket är ett tecken på att kommunen tolkat planen på samma sätt som bolaget, dvs att ammoniakerna inte står i strid med planändamålet.

Mark- och miljödomstolen har i sin dom den 28 januari 2021 mål M 5338-19, (MÖD beviljade inte prövningstillstånd), uttalat följande rörande lokaliseringsprövning. *”Av 2 kap. 6 § miljöbalken framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken gäller detta krav i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla det. Av 2 kap. 6 § andra stycket miljöbalken framgår att vid tillståndsprövning enligt 9 kap. miljöbalken ska bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- och vattenområden.*

Av förarbeten till miljöbalken framgår att lokaliseringsprincipen vid prövning av utvidgning av befintlig verksamhet ska prövas med beaktande av skälighetsprincipen i 2 kap. 7 § miljöbalken så att kraven inte blir orimliga för den enskilde, prop. 1997/98:45 del 2 sid 19. Vidare anges att platsvalsregeln ska ha en mer framträdande roll vid nyetableringar, prop. 2005/06:182 s 124.”

Målet rörde en verksamhet som omfattades av planbestämmelser av icke störande karaktär och som hade en mindre påverkan på omgivningen. Mark- och miljödomstolen kom, trots den omgivningspåverkan som fanns, fram till att tillstånd skulle beviljas. Motsvarande omständigheter föreligger i förevarande fall, då även bolaget företagit förbättrande åtgärder för att minska påverkan på omgivningen. Likt i avgörandet, får en omlokalisering i nu aktuellt mål anses oskälig med hänsyn till de kostnader en sådan är förenad med. Det faktum att verksamheten nyttjar ammoniak som köldmedium påverkar inte denna bedömning. Ammoniakanteringen kan efter planerade skyddsåtgärder inte påverka omgivningen på ett sådant sätt att den skulle innebära att verksamheten står i strid med detaljplanens ”småindustri av icke störande

karaktär”, eftersom den har en mycket begränsad påverkan på omgivningen vid ett eventuellt läckage.

Bemötande av inkomna yttranden avseende ammoniak

Representant för samhällsbyggnadsnämnden har i e-post den 17 december 2019 anfört att den mottagit uppgifter om ammoniakanläggningen genom bygglovsansökan, samt att nämnden begärde in kompletterande uppgifter om anläggningen och en riskbedömning år 2018. Vidare angavs att inga akuta risker bedömdes föreligga utifrån verksamhetens ingivna riskbedömning. Nämnden förklarade att ammoniakanläggningens påverkan på miljö och hälsa kommer att behandlas inom ramen för ansökan om nytt tillstånd, och att inget beslut kommer att fattas i ärendet. Genom detta har nämnden redan tidigare tagit ställning till att prövningen skulle ske inom ramen för aktuell tillståndsprövning. Det går mot denna bakgrund inte att hänvisa till att erforderliga tillstånd inte finns till grund för att tillstånd inte ska ges.

Enligt riskutredningen avseende ammoniak krävs följande för det värsta scenariot. Det ska ske ett ammoniakutsläpp, det ska samtidigt vara fel i sprinklersystemet och det ska inte åtgärdas av någon på plats eller räddningstjänsten inom 30 minuter, dörren ska stå öppen för att det ska kunna sprida sig, det ska vara rätt vindhastighet, vilket endast kan ske på natten. Inte ens när samtliga dessa händelser inträffar samtidigt finns någon risk för dödsfall. Skador uppkommer inte heller förrän långt efter att en person upplevt obehaglig lukt varför personen inte kommer att stanna kvar i ammoniakgasen. AEGL-2 når aldrig järnvägsstationen. Det finns mot denna bakgrund inga sådana risker som medför att det överklagade tillståndet ska upphävas eller att en kostsam övergång till koldioxidanläggning ska föreskrivas, en bedömning som delas av såväl MSB som räddningstjänsten. Därmed innebär inte heller ammoniakanläggningen i beviljat tillstånd någon begränsning av användningen av grannfastigheterna. Det är inte skäligen att föreskriva en övergång till koldioxid med hänsyn till kostnaden om 12 miljoner, med hänsyn till de begränsade riskerna för omgivningen, jämför 2 kap. 7 § miljöbalken.

Bolaget åtar sig att hålla dörren till ammoniakanläggningen stängd. Maskinrummet är så beläget att de omgivande byggnadernas höjd begränsar spridningen vid ett utsläpp, men det kan inte beaktas vid beräkningen till följd av begränsningar i programmet. Hade det kunnat beaktas hade riskavstånden blivit kortare. Beräkningen i scenario 4 utgår från att utsläppet skett på en öppen yta. Bolaget vill också att domstolen noterar att AEGL 2 enligt scenario 4 avser utomhusmiljön. Även med öppen ventilation i bostäder uppkommer inte AEGL 2 inomhus.

Bolaget har vid sammanträdet, utöver vad som anges i villkor 9, åtagit sig följande åtgärder avseende ammoniakanläggningen

- att begränsa fyllnadsgraden av ammoniak i kylanläggningen till 1,5 ton
- sprinkleraktivering på brandlarm, gaslarm högnivå (A-larm) samt manuell aktivering
- möjlighet av avläsning av koncentrationer på distans
- placering av skyddsutrustning vid plats för distansavläsning
- säkerställa att dörr hålls stängd
- redundant gasdetektion.

Bemötande av inkomna yttranden avseende buller

Av bolaget genomförd utredning visar att med stängd dörr till senapsbyggnaden, flytt av kanalen för senapsfrö till byggnadens insida, den redan företagna åtgärden med byte av kugghjul på kyltornet, som dämpade ca 5,5 dBA samt planerad bullerdämpande skärmning av kyltornet (Mp33) som beräknas medföra ytterligare dämpning om 9 dBA kommer sökanden att kunna innehålla Naturvårdsverkets riktlinjer för industribuller. Bolaget åtar sig att genomföra dessa åtgärder.

Eslövs kommun har yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av MPD:s beslut i första hand ska avslå tillståndsansökan och i andra hand ska ändra det överklagade beslutet så att tillståndet ska villkoras med krav på en kylanläggning med annat köldmedium än ammoniak. Kommunen har inte några invändningar mot O. Kavlis ändringsyrkanden.

Till stöd för sitt yrkande har kommunen anfört i huvudsak följande. Ansökan innefattar en ammoniakanläggning som inte tidigare anmälts eller prövats och som i sig är störande på så sätt att bolagets verksamhet strider mot gällande detaljplan.

Detaljplan

Ammoniakanläggningen medför uppenbart risker även efter av MPD föreskrivna skyddsåtgärder. Så stora att länsstyrelsen upphävt en nyligen antagen detaljplan för intilliggande fastighet Eslöv D. Ammoniakanläggningen är således "störande". Inte minst för dagens boende på D. Ammoniakanläggningen, och därmed ansökan, strider därför mot gällande detaljplan för O. Kavlis fastigheter som föreskriver "småindustri av icke-störande karaktär". Skyddsåtgärder medför inte att avvikelsen från detaljplan blir "små". Ansökan strider således mot gällande detaljplan och 2 kap 6 § MB.

I målet aktuell detaljplan har varit föremål för prövning i ett annat ärende i Mark- och miljööverdomstolen, den 11 oktober 2019 i mål nr P 10914-18. Där uttalades att bygglovssökta åtgärden på fastigheten XXX omfattas av en detaljplan från år 2001 och en planbestämmelse J1 småindustri av icke störande karaktär. Mark- och miljööverdomstolen instämmer i underinstansernas bedömning att den lovsökta åtgärden, en biltvättanläggning, inte ryms inom planbestämmelsen. Detta ger stöd för att planbestämmelserna J1 inte medger en ammoniakanläggning och fläktbuller utifrån gällande detaljplan. Förhållandena i nu aktuellt mål liknar inte de som rådde i det avgörande rörande Tetra Paks ammoniakanläggning som länsstyrelsen åberopat, där marken var planlagd för oinskränkt industriverksamhet, även inkluderande störande industrier. I nu aktuellt fall finns bostäder på mycket nära håll och den direkt gränsande fastigheten C norr om Kavlis är planlagd för centrumverksamhet som tillåter byggande där många människor samlas. Beviljat tillstånd står i konflikt med denna juridiska rättighet att bygga och borde respekteras genom stängare villkor i tillståndet.

Kommunen anser vidare att gällande detaljplan för D inte medger av bolaget sökt kylanläggning med ammoniak såsom småindustriändamål då dess beskaffenhet kan medföra sanitär olägenhet eller eljest störa trevnaden för närboende.

Tidigare planering

Av detaljplanen för Kv. Trasten och Örnén m.m. framgår att planområdet ingår i Eslövs skyddsrumsort. Skyddsrumsort är ett begrepp som reglerades i ett regelverk som styrde skyddsrumbyggnad och som har upphört att gälla. Enligt detta tidigare regelverk skulle kommunen kunna besluta inom vilka områden som skyddsrum skulle byggas och att dessa skyddsrum skulle vara belägna så nära som möjligt intill bostäder, arbetsplatser och andra ställen där människor brukar uppehålla sig. Det finns två skyddsrum på O. Kavlis fastighet, vilket medför att det är troligt att bostäder kan finnas i närheten och som motsäger tillstånd för en ammoniakläggning.

Verkan av beviljat tillstånd och avsaknad av anmälan

Att O. Kavli beviljats tillstånd att bedriva verksamhet på platsen innebär en rätt att bedriva beviljad verksamhet så länge den bedrivs i enlighet med tillståndet och relevant regelverk i övrigt. Det som är frågan nu är inte verksamheten i stort utan de delar av verksamheten som är anmälningspliktig och inte som tidigare beviljats tillstånd, och som behöver anmälas till tillsynsmyndigheten innan de installeras och används och som ska bedömas utifrån en ny ansökan om miljöfarlig verksamhet enligt gällande detaljplan och regelverk. Beviljat bygglov utgör inte miljötillstånd. Bolaget har inte i rätt ordning anmält befintlig ammoniakläggning även om den använts sedan 2011. Det innebär också att den miljökonsekvensbeskrivning som bland annat ska innehålla uppgifter om rådande miljöförhållanden innan en ändring av tillståndspliktig verksamhet påbörjas och hur förhållandena förväntas utveckla sig, enligt 6 kap. 35 § miljöbalken, som ska möjliggöra för prövningsmyndigheten att göra en egen identifiering, beskrivning och slutlig bedömning av miljöeffekterna, enligt 6 kap. 43 §, inte har utförts innan kylanläggningen togs i bruk. En miljökonsekvensbeskrivning ska utföras innan en ny tillståndspliktig verksamhet tas i bruk och den ska utgå ifrån den verksamhet som verksamheten har tillstånd till, inte den som verkligen bedrivs. Bolaget har i vart fall sedan år 2005 varit medvetna om att

det finns bostäder på fastigheten D, och borde därför innan de vidtog en åtgärd utfört de skyddsåtgärder, iakttagit de begränsningar och vidtagit de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Ammoniak och risker

Alternativa mindre riskfyllda metoder för kylteknik finns, t.ex. koldioxid. Ammonikanläggningen strider mot försiktighetsprincipen. Det är inte orimligt att använda annan bättre teknik (2 kap 3 § MB). Prövningen i målet ska inte utgå från befintlig otillåten kylanläggning, utan från vad som skulle gälla om en kylanläggning installeras idag. Även vid en prövning som utgår från den befintliga anläggningen är det vid en avvägning enligt 2 kap 7 § MB rimligt att kräva annan teknik med hänsyn till exempelvis den uppgivna kostnaden om 12 mkr för ett byte till en koldioxidanläggning. Miljö- och hälsonyttan av ett sådant tekniksifte är rimligt i förhållande till kostnaden. Det är inte endast boende i området som påverkas av O. Kavlis verksamhet, även andra individer som vistas i området kan komma att påverkas. Det finns bl.a. grönområden i området som inte har "flyktvägar".

Länsstyrelsen skriver i sin bedömning att de ser stora risker avseende kylanläggningen med ammoniak, som i nuvarande utformning medför ett stort riskområde. De skriver att planområdet ligger (utan föreslagna skyddsåtgärder) inom ett område där halter över AEGL-3 kan uppkomma vid ogynnsamma väderförhållanden och värsta tänkbara olycksscenario och med AEGL-3 avses den luftkoncentration av ammoniak där befolkningen (inklusive känsliga personer, som barn) kan drabbas av livshotande skador eller dödsfall. Även efter skadebegränsande åtgärder riskerar området för AEGL-2 att bli 180 meter vid värsta tänkbara scenario vilket omfattar D, som av länsstyrelsen därmed inte bedöms som lämplig för bostäder så länge kylanläggningen är kvar. Kommunens möjligheter att planlägga den fastigheten för bostäder bedöms därmed begränsad. De som redan bor på fastigheten Falken borde ha rätt till samma omsorg om skydd för sin "hälsa och säkerhet samt till risken för olyckor, vilket borde beaktats vid etableringen av ammoniakanläggningen.

Buller

O. Kavli ska uppfylla de bullernivåer som är satta i Miljöprövningsdelegationens villkor 10. O. Kavli ska även tillse att buller från fläkten i kyltornet åtgärdas, tidigare nämnd som åtgärd med skärm Mp33. Kommunen är nöjd i denna del sedan bolaget åtagit sig att göra det.

Trafik

O. Kavli ska tillse att de villkor som är satta i Miljöprövningsdelegationens villkor 12 åtföljs. Kommunen ska ha möjlighet att yttra sig över den av O. Kavli framtagna transportplanen.

Till stöd för sin inställning har Eslövs kommun hänvisat till länsstyrelsens yttrande den 6 mars 2023 samt till vad länsstyrelsen framfört vid sammanträdet i målet.

Länsstyrelsen bestrider bolagets yrkanden om att ta bort delegationerna samt om ändring av villkor 11, men tillstyrker bolagets yrkanden om provotid för släckvatten och pH i processavloppsvatten, samt att delegationen avseende släckvatten tas bort om frågan om hantering av släckvatten sätts på provotid. Länsstyrelsen har vidare bestritt kommunens förstahandsyrkande om att tillståndet ska upphävas, men har tillstyrkt kommunens andrahandsyrkande innebärande krav på åtgärd avseende kylanläggning. Till stöd för sin inställning har länsstyrelsen angett i huvudsak följande.

Ammoniakanläggningen

Bolagets verksamhet är inte förenlig med gällande detaljplan, som medger småindustri av icke störande karaktär, vilket får stöd av Mark- och miljööverdomstolens dom den 11 oktober 2019 i mål nr P 10914-18. Detaljplanen för A och B hade vunnit laga kraft när gällande tillstånd meddelades år 2002. Det nu sökta tillståndet innebär en marginell produktionsökning, men innefattar hårdare krav på omgivningspåverkan. Det tidigare tillståndet från år 2002 omfattar inte nu aktuell ammoniakanläggning, som aldrig prövats enligt miljöbalken. Länsstyrelsen har under ärendets gång motsatt sig en kylanläggning med ammoniak, vilket baserades på

Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 november 2019 (M 6907-18) avseende AB Tetra Paks ansökan om tillstånd. Länsstyrelsen valde att inte överklaga MPD:s beslut utifrån det underlag som då förelåg. Bolaget inkom därefter med redovisning av skyddsåtgärder. Senare har framkommit att det finns befintliga bostäder på fastigheten D som ligger 100 meter från kylanläggningen, samt på F och G som ligger mellan 60 och 80 meter från kylanläggningen men vilka inte redovisats i bolagets riskutredning avseende ammoniakanläggningen. Samtliga dessa bostäder ligger inom konsekvensområdet för AEGL-2. Utifrån konsekvensområdets utbredning anser länsstyrelsen att det finns behov av ytterligare skyddsåtgärder avseende kylanläggningen med ammoniak. Ammoniakanläggningen stämmer inte med detaljplanen eftersom den medför risk för omgivningen, och den bör därför bytas ut mot en koldioxidanläggning. Det räcker inte att beakta risk för dödsfall. AEGL 2, dvs att anläggningen kan innebära långvariga permanenta skador och sjukhusvistelse måste också beaktas. Vid beräkning av samhällskostnaden har man beaktat kostnaden för dödsfall, men man ska även beakta kostnaden för långvarigt skadade, vilka kan medföra betydligt högre kostnader än för dödsfall.

Buller

Av bullerutredningen i målet framgår att det krävs ytterligare bulleråtgärder avseende hanteringen av senapsfrö och på kyltornet, Mp33. Sedan bolaget åtagit sig att vidta sådana åtgärder bedöms det saknas behov av ytterligare skyddsåtgärder avseende buller.

Villkor 11

En tydlig praxis avseende villkor om energihushållning har utvecklats genom en rad domslut i Mark- och miljööverdomstolen, se t.ex. MÖD 2009:17 (Scania CV AB), MÖD 2011:23 (Perstorp Oxo Aktiebolag), MÖD 2020:17 (St1 Refinery AB) och MÖD 2020:40 (Domsjö Fabriker Aktiebolag). Villkoret i MPD:s beslut har samma lydelse som i MÖD 2020:17. Eftersom sökandens processer och verksamhet använder stora mängder energi finns det skäl att löpande förbättra energieffektiviteten i verksamheten. Energihushållningen genomförs lämpligen genom en rad större och mindre åtgärder. Därför bör ett villkor avseende energihushållningsplan föreskrivas.

I energihushållningsplanen som regelbundet ska redovisas för tillsynsmyndigheten, ska både planerade och genomförda åtgärder redovisas. För de åtgärder som kan komma att genomföras behöver oftast avvägningar göras, dels mellan miljöintressen och andra intressen (t.ex. ekonomiska), men också mellan olika miljöintressen. För att 2 kap. miljöbalken ska få genomslag krävs att dessa avvägningar inte görs utifrån enbart företagsekonomiska kriterier (se t.ex. MÖD 2020:17). Åtgärderna kan alltså vara mer långtgående än vad som är lönsamt från enbart företagsekonomiska utgångspunkter, vilket ska framgå i villkoret. I refererade domar har det bedömts lämpligt att förena villkoret med ett bemyndigande för tillsynsmyndigheten att föreskriva ytterligare villkor. Så finns skäl att göra även i aktuellt tillstånd, för att ge tyngd åt villkoret. Som villkoret formulerats finns en inbyggd begränsning i vad tillsynsmyndigheten kan föreskriva ytterligare villkor om, utifrån de förslag som lämnats av bolaget.

Villkor 14

Länsstyrelsen anser att av bolaget föreslagen formulering av villkor 14 som ”i möjligaste mån” är så otydlig att den är olämplig i ett villkor som har rättskraft. En sådan formulering försvårar bedrivandet av tillsyn. Länsstyrelsen bestrider därför bolagets förstahandsyrkande, avseende villkor 14 men tillstyrker bolagets förslag till provotid avseende omhändertagande av släckvatten. Provotiden bör sättas till två år och måste också innefatta det vatten som kan uppkomma vid nedspolning av läckage i ammoniakanläggningen, vilket också har inkluderats i MPD:s villkor.

Villkor 2

Enligt gällande ABVA för VA SYD, som är huvudman för det kommunala avloppsreningsverket med tillhörande ledningar, får inte pH understiga 6,5 eller överstiga 10,0. VA SYD var under prövningen tydliga med att det endast gick att göra små avsteg från detta och yrkade att pH skulle mätas kontinuerligt och att begränsningsvärdet skulle anses vara uppfyllt om 99 % av timmedelvärdena var inom intervallet 6,5 till 10. Länsstyrelsen bedömer att bolaget har goda möjligheter att innehålla villkoret med små modifikationer i befintlig anläggning. Länsstyrelsen tillstyrker dock bolagets yrkande om provotid.

Villkor 12

Avseende villkor 12 är det inte bara fråga om antalet transporter utan även när på dygnet transportererna företas. Utan delegation har tillsynsmyndigheten inte möjlighet att verka för minimering av transporter kvälls- och nattetid för att minska buller olämpliga tider. Sökandens transporter har ändrats mot tidigare sedan det externa lagret i södra Eslöv togs i bruk. Delegation bör kvarstå.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden Eslövs kommun tillstyrker Eslövs kommuns yrkanden och har ingen erinran mot bolagets ändringsyrkanden i sig. Till stöd för sin inställning har nämnden hänvisat till vad som framförts av länsstyrelsen och Eslövs kommun, samt därutöver anfört i huvudsak följande.

Detaljplanen anger att det ska vara småindustri av icke störande karaktär, vilket bolagets verksamhet inte kan räknas som, med tanke på produktionsvolym, transporter och storlek på anläggningen. Bolaget har känt till att det fanns bostäder på fastigheterna H och I. Trots vetskapen om att detaljplanen inte medger möjlighet att bedriva störande verksamhet har ett avtal slutits mellan O. Kavli och tidigare fastighetsägare till D enligt vilket fastighetsägaren inte får ställa krav på bolaget avseende lukt, buller eller annan miljöstörande effekt.

Bolagets ammoniakanläggning är inte prövad genom befintligt tillstånd. Bolaget ansvarar för att inför en förändring lämna in ansökan om tillstånd eller anmälan, vilket inte har skett. Att kommunen inte har gått vidare i frågan om anmälan till polis, betyder inte att bolaget inte har begått fel när de inte fullföljde sin plikt enligt miljöbalken. Ett beviljat bygglov inte detsamma som att anmäla en förändring i en tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken. Av bolaget redovisad kostnad för byte av kylsystem saknar en avvägning gentemot kostnaden för samhället och människors hälsa i samband med en eventuell incident. Det går därmed inte att avvisa ett byte med hänvisning till rimlighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken. Ammoniakanläggningen strider mot försiktighetsprincipen. Det är inte orimligt att använda annan bättre teknik (2 kap 3 § MB). Prövningen i målet ska inte utgå från befintlig

otillåten kylanläggning, utan från vad som skulle gälla om en kylanläggning installeras idag. Även vid en prövning som utgår från den befintliga anläggningen är det vid en avvägning enligt 2 kap 7 § MB rimligt att kräva annan teknik med hänsyn till exempelvis den uppgivna kostnaden om 12 mkr för ett byte till en koldioxidanläggning. Miljö- och hälsonyttan av ett sådant tekniskifte är rimligt i förhållande till kostnaden.

Miljökontorets yttrande om att inget beslut kommer att fattas i tillsynsämne av ammoniakanläggning har ingen koppling till om förändringen i tillståndet är tillåtlig eller inte, utan utgör snarare en del av prövningen. Det finns alternativa kylanläggningar som måste anses vara mer förenliga med planbestämmelsen om "småindustri av icke störande karaktär". Om en anläggning installeras som samtidigt påverkar omkringliggande verksamheter så har bolaget förutom överträdelsen av sitt tillstånd även underlåtit att följa detaljplanen.

O. Kavli ska uppfylla de bullernivåer som är satta i Miljöprövningsdelegationens villkor 10. O. Kavli ska även tillse att buller från fläkten i kyltornet åtgärdas, tidigare nämnd som åtgärd med skärm Mp33. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden Eslövs kommun är nöjd i denna del sedan bolaget åtagit sig att göra det.

En ändring av villkor 11 enligt bolagets yrkande skulle ge tillsynsmyndigheten sämre möjligheter att utreda om det finns energibesparande åtgärder som inte har genomförts.

Till stöd för sin inställning har Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden Eslövs kommun hänvisat till länsstyrelsen yttrande den 6 mars 2023 samt till vad länsstyrelsen framfört vid sammanträdet i målet.

Eslövs Bostads AB tillstyrker Eslövs kommuns yrkanden och har ingen erinran mot bolagets ändringsyrkanden i sig. Till stöd för sin inställning har bolaget angett i huvudsak följande.

Detaljplan

Ammoniakanläggningen medför uppenbart risker även efter av MPD föreskrivna skyddsåtgärder. Så stora att länsstyrelsen upphävt en nyligen antagen detaljplan för intilliggande fastighet Eslöv D. En liknande situation kommer att uppstå rörande E som ligger inom samma riskavstånd som den fastighet för vilken länsstyrelsen upphävt planen. Ammoniakanläggningen är således "störande". Inte minst för dagens boende på D. Ammoniakanläggningen, och därmed ansökan, strider därför mot gällande detaljplan för O. Kavlis fastigheter som föreskriver "småindustri av icke-störande karaktär". Mark- och miljööverdomstolen har i sitt avgörande den 11 oktober 2019 i mål nr P 10914-18 uttalat att bedömningen av en avvikelse ska betraktas som mindre ska inte göras i absolut bemärkelse, utan avvikelsernas art och storlek måste bl.a. relateras till skalan och karaktären hos miljön. Bedömningen ska alltså göras från fall till fall. Den nu aktuella utökade verksamheten, med bland annat en tidigare inte tillståndsgiven ammoniakanläggning, måste anses strida mot detaljplanen och kan inte heller anses utgöra en mindre avvikelse från detaljplanen. Skyddsåtgärder medför inte att avvikelsen från detaljplan blir "små". Ansökan strider således mot gällande detaljplan och 2 kap 6 § MB.

Ammoniak och risker

Beviljat bygglov innebär inte miljötillstånd. Alternativa mindre riskfyllda metoder för kylteknik finns, t.ex. koldioxid. Ammoniakanläggningen strider mot försiktighetsprincipen. Det är inte orimligt att använda annan bättre teknik (2 kap 3 § MB). Prövningen i målet ska inte utgå från befintlig otillåten kylanläggning, utan från vad som skulle gälla om en kylanläggning installeras idag. Även vid en prövning som utgår från den befintliga anläggningen är det vid en avvägning enligt 2 kap 7 § MB rimligt att kräva annan teknik med hänsyn till exempelvis den uppgivna kostnaden om 12 mkr för ett byte till en koldioxidanläggning. Miljö- och hälsonyttan av ett sådant tekniskifte är rimligt i förhållande till kostnaden. Det är inte endast boende i området som påverkas av O. Kavlis verksamhet, även andra individer som vistas i området kan komma att påverkas.

I det tillstånd som beviljats av MPD har inte tillräcklig hänsyn tagits till Eslövs Bostads AB:s synpunkter avseende riskavstånd, vilket gör att det överklagade beslutet begränsar dess möjlighet att utveckla sin fastighet, E, från industri till bostäder. Riskavståndet kommer även efter att beslutade försiktighetsmått vidtagits att gå in på E.

Buller

O. Kavli ska uppfylla de bullernivåer som är satta i Miljöprövningsdelegationens villkor 10. O. Kavli ska även tillse att buller från fläkten i kyltornet åtgärdas, tidigare nämnd som åtgärd med skärm Mp33. Eslövs Bostads AB är nöjd i denna del sedan bolaget åtagit sig att göra det.

Trafik

O. Kavli ska tillse att de villkor som är satta i Miljöprövningsdelegationens villkor 12 åtföljs.

Till stöd för sin inställning har Eslövs Bostads AB hänvisat till Eslövs kommuns yttrande den 6 september 2022, till länsstyrelsen yttrande den 6 mars 2023 samt till vad länsstyrelsens framfört vid sammanträdet i målet.

Räddningstjänsten Syd har tillstyrkt sökandens yrkande om provotid för omhändertagande av släckvatten, har ingen erinran rörande beslutade försiktighetsåtgärder avseende ammoniak, samt har anfört i huvudsak följande.

Hantering av riskreducerande åtgärder på aktuell anläggning har varit föremål för diskussion. Räddningstjänsten har tagit del av Riskutredning av ammoniakutsläpp i luft, version H, Tyréns 2022-02-07 och där presenterade åtgärder som bolaget ska vidta och har inget att erinra avseende dessa åtgärder och har inga ytterligare tillägg till villkor 9 utan anser att det kan vara kvar i nuvarande formulering.

VA SYD har tillstyrkt sökandens yrkande om provotid för omhändertagande av släckvatten och har anfört i huvudsak följande.

I och med sökandens ifrågasättande av möjligheterna att efterleva villkor 2 anser VA SYD att det är rimligt att under en prøvotid skjuta upp frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för pH i utgående processavloppsvatten. VA SYD föreslår att bolaget under denna prøvotid ska genomföra följande utredning.

U. Åtgärder som krävs, med tillhörande kostnader, för att pH i processavloppsvattnet före utsläpp till kommunens spillvattennät ska ligga inom intervallet 6,5-10,0 för 99 % av timmedelvärdena per kalenderår. Utredningar och förslag till slutliga villkor ska lämnas inom 1 år efter att tillståndet tagits i anspråk. Under prøvotiden och intill dess annat beslutas ska följande provisoriska föreskrift gälla.

P. pH-värdet i utgående processavloppsvatten ska som riktvärde och timmedelvärde ligga inom intervallet 6,5 – 10,0. Villkoret anses uppfyllt om 95 % av timmedelvärdena per kalenderår ligger inom detta intervall. Kontinuerlig mätning av pH ska ske.

Om prøvotiden förlängs så att den överskrider 1 år ska den provisoriska föreskriften övergå från riktvärde till begränsningsvärde.

Eftersom vatten med högt eller lågt pH kan orsaka korrosions- och frätskador i ledningsnätet har VA SYD ett kvalitetskrav för att skydda ledningarna som är satt till pH 6,5-10,0. VA SYD ser problem med korrosions- och frätskador på många ställen i ledningsnätet, inte sällan i anslutning till livsmedelsindustrier. För att förebygga fler skador krävs noggrannare efterföljande av de fastställda kvalitetskraven i VA SYD:s tilläggsbestämmelser till ABVA.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tillstyrkt sökandens yrkande om prøvotid för omhändertagande av släckvatten och har ingen erinran rörande beslutade försiktighetsåtgärder avseende ammoniak, samt har anfört i huvudsak följande. MSB bedömer att under tillståndsprövningsprocessen redovisade vidtagna och av sökanden gjorda åtaganden om skyddsåtgärder är rimliga.

B.S. har motsatt sig bolagets yrkande och har anfört i huvudsak följande. Ensamarbete inom fabriken kan innebära risker för arbetsplatsolyckor. Omfattningen av produktionen inom bolagets anläggning borde inte kunna öka hur mycket som helst utan att fabriken upphör att falla inom definitionen för småindustri. Bolaget har försökt förhindra byggnation på angränsande fastigheter.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit sammanträde och syn i målet.

Bolagets åtaganden

Bolaget har vid sammanträdet, utöver vad som anges i villkor 9, åtagit sig följande åtgärder avseende ammoniakanläggningen

- att begränsa fyllnadsgraden av ammoniak i kylanläggningen till 1,5 ton
- att anordna sprinkleraktivering på brandlarm, gaslarm högnivå (A-larm) samt anordna manuell sprinkelaktivering
- att anordna möjlighet att på distans kunna avläsa koncentrationer av gasformig ammoniak i luft
- att placera skyddsutrustning vid plats för distansavläsning
- att säkerställa att dörr hålls stängd genom automatisk dörrstängning
- att anordna redundant gasdetektion, det vill säga två eller flera av varandra oberoende och självständiga system

Bolaget har därtill åtagit sig följande bullerreducerande åtgärder

- att dörr i senapsfröbyggnad hålls stängd
- att kanal för fyllning av senapsfrö byggs in på insidan av taket
- att skärmning av kyltornet anordnas.

Dessa åtaganden, som i någon mån är förtydligade jämfört med vad bolaget angett, omfattas av det i tillståndet meddelade allmänna villkoret, villkor 1. Åtagandena är därmed även en förutsättning för den tillåtighetsbedömning mark- och miljödomstolen gör nedan.

Prövningsram

Verksamheten omfattas på befintlig plats av tillstånd från Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Skåne (MPD) den 16 maj 2002 för tillverkning av 30 000 ton livsmedel per år. Tillståndet omfattas inte av befintlig kylanläggning med ammoniak (ammoniakanläggningen).

MPD har nu lämnat tillstånd till befintlig och utökad verksamhet för produktion av 35 000 ton livsmedel där ammoniakanläggningen är en del av verksamheten.

Sökanden har överklagat MPD:s beslut med yrkande om ändring av villkoren 2, 11 och 14 samt delar av förordnandet om delegation, medan kommunen har överklagat beslutet med yrkande om att domstolen i första hand ska upphäva MPD:s beslut och avslå ansökan och i andra hand att annat köldmedium än ammoniak ska föreskrivas.

Domstolen har därmed att pröva dels huruvida den utökning av tillverkningen från 30 000 ton till 35 000 ton livsmedel ska tillåtas, dels huruvida villkoren 2, 11 och 14 samt delegationsförordnandet i så fall ska ändras samt om annat köldmedium än ammoniak i så fall ska föreskrivas.

Tillåtlighet

Av 2 kap. 6 § miljöbalken framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken gäller detta krav i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla det.

Av 2 kap. 6 § andra stycket miljöbalken framgår att vid tillståndsprövning enligt 9 kap. miljöbalken ska bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- och vattenområden. Vidare framgår av tredje stycket att ett tillstånd inte får ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen.

Av förarbeten till miljöbalken framgår att lokaliseringsprincipen vid prövning av utvidgning av befintlig verksamhet ska prövas med beaktande av skälighetsprincipen i 2 kap. 7 § miljöbalken så att kraven inte blir orimliga för den enskilde, prop. 1997/98:45 del 2 sid 19. Vidare anges att platsvalsregeln ska ha en mer framträdande roll vid nyetableringar, prop. 2005/06:182 s 124.

Verksamheten är lokaliserad i ett industriområde i Eslövs centrum. Gällande detaljplan Kv. Trasten och Örnen m.m. vann laga kraft den 5 mars 2001 och anger följande användning av O. Kavlis fastigheter: J₁ *Småindustri av icke störande karaktär*.

O. Kavlis befintliga tillstånd från år 2002, ammoniakanläggningen undantagen, är således prövat mot gällande detaljplan. Planens syfte var att ändra markanvändningen för en del av Järnvägsgatan till kvartersmark så att ett större sammanhängande småindustriområde tillskapas av kvarteret Trasten och Örnen. I planbeskrivningen anges också att avsikten med detaljplanen är att skapa förutsättningar för att kunna uppföra en ny lagerbyggnad åt Dr PersFood AB (nu O. Kavli) istället för befintliga lagertält och att någon ändring av befintliga byggnader inte är förestående.

Kommunen och länsstyrelsen har godtagit lokaliseringen av verksamheten efter bolagets slutliga åtaganden och förslag till villkor utom såvitt avser ammoniakanläggningen, vilken de menar inte är förenlig med gällande planbestämmelser. Kommunen menar också att ammoniakanläggningen hindrar kommunen att utveckla staden enligt gällande översiktsplan. Bolaget å sin sida har anfört att verksamheten är förenlig med gällande detaljplan och att risken för befarade olägenheter är liten.

Vad gäller innebörden av planens användningsbestämmelse och verksamhetens förenlighet med denna bestämmelse gör domstolen följande bedömning.

I Boverkets allmänna råd 1996:1, som gällde när planen antogs, anges följande om användningsbestämmelsen J INDUSTRI: Med industri menas all slags produktion, lagring och annan hantering av varor. Även laboratorier, partihandel, lager och tek-

niska anläggningar inryms i industribegreppet. Vidare inräknas de kontor, vaktmästarbostäder, personalutrymmen etc. som behövs för industriverksamheten. Kontorsdelen bör uppta mindre än hälften av den byggda bruksarean inom en industrifastighet. Mindre personalbutiker kan förekomma. Ändamålet kan ibland behöva preciseras för t.ex. en processindustri, för laboratorier och forskning eller för hantverk och småindustri. En precisering kan också, med mer generell verkan, göras med avseende på graden av störningar för omgivningen och uttryckas i ett krav på skyddsavstånd.

I tidigare råd och anvisningar har även förekommit användningsbestämmelse för SMÅINDUSTRI, Jm, som avsåg småindustriändamål av sådan beskaffenhet att närboende ej vållas olägenheter med hänsyn till sundhet, brandsäkerhet och trevnad. I Statens Planverks detaljplaneanvisningar från 1976 anmärks även att till småindustri brukar i planhänseende i allmänhet räknas sådana industrier som genom sin art inte är störande för omgivningen.

I den aktuella planen har en precisering gjorts, närmare bestämt att inom planområdet får endast förekomma småindustri av icke störande karaktär. Vad detta innebär får avgöras i varje enskilt fall, varvid även planens syfte enligt planbeskrivningen får vägas in i bedömningen.

I målet har inte ifrågasatts annat än att verksamheten – bortsett från ammonikanläggningen – utgör sådan småindustri som är förenlig med gällande detaljplan. Den fråga domstolen har att ta ställning till är därför om riskerna med ammonikanläggningen är så stora att den kan anses vara störande för omgivningen. Enligt domstolen får den bedömningen utmytna i huruvida anläggningen kan tillåtas efter en prövning mot miljöbalkens hänsynsregler.

Ammoniakanläggningen är en integrerad del av verksamheten och sökt tillstånd kan därför lämnas endast om den är förenlig med miljöbalkens hänsynsregler.

En verksamhetsutövare ska enligt 2 kap. 3 § miljöbalken utföra de skyddsåtgärder och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta gäller enligt 2 kap. 7 § miljöbalken i den utsträckning det inte kan anses orimligt med hänsyn till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

MPD har i villkor 9 beslutat att bolaget ska vidta ett antal riskreducerande åtgärder. Dessa är en förutsättning för de risker som bolaget redovisat i riskutredningen, version H. Genom sektionering av anläggningen är mängden ammoniak som kan läcka ut begränsad till 220 kg. Enligt det mest konservativt beräknade scenariot med ett längre utsläppsförlopp, omständigheter där flera säkerhetsfunktioner felar, där gasformig ammoniak släpps ut till omgivningen samtidigt som väderförhållandena är extrema är det längsta avstånd inom vilket koncentrationer motsvarande AEGL-2 (220 ppm) uppkommer 180 meter. Denna koncentration definieras som när befolkningen, inklusive känsliga individer, kan få irreversibla eller andra allvarliga och långvariga hälsoeffekter eller en nedsatt förmåga att fly från exponeringen. Samma scenario innebär att inga koncentrationer med bedömd konsekvens dödsfall (AEGL-3) förväntas uppkomma utanför bolagets fastigheter.

Utöver vad som redovisats i riskutredningen har bolaget åtagit sig att vidta ytterligare riskreducerande åtgärder, av vilka automatisk dörrstängning bedöms vara av betydelse för spridning av gasformig ammoniak. Bolaget har även vid redogörelse av modellen för beräkning av risken visat att det i beräkningarna inte tas hänsyn till omgivande barriärer så som byggnader och murar. Sammantaget minskar dessa omständigheter ytterligare sannolikheten att skadliga koncentrationer sprids enligt det mest konservativt beräknade scenariot. Domstolen noterar även att riskutredningen avser utomhusmiljöer.

Domstolen bedömer att bolaget har åtagit sig att utföra skäligen åtgärder för att minimera risken att någon person skulle skadas i samband med ett läckage i bolagets ammoniakanläggning, även sett till att det inom 180 meter från anläggningen finns

befintliga och planerade bostäder. Vad kommunen anfört angående det exakta avståndet till bostäderna medför ingen annan bedömning. Således bedömer domstolen att det skulle vara förenat med oskäligen höga kostnader att byta köldmedium, likvärdigt som att flytta hela verksamheten.

Vad avser riskerna med anläggningen gör mark- och miljödomstolen därmed samma bedömning som MPD. Domstolen delar således MPD:s bedömning att verksamheten – inklusive kylanläggningen med ammoniak - inte strider mot gällande detaljplan under förutsättning att de föreslagna åtgärderna avseende ammoniakanläggningen vidtas. Med de skyddsåtgärder som bolaget har åtagit sig finner domstolen att verksamheten inte heller på annat sätt strider mot detaljplanen.

Vad avser översiktsplanen (ÖP:n) är den antagen 2018, alltså långt senare än den detaljplan som tillkom för att skapa ett större sammanhängande småindustriområde inom kvarteret Trasten och Örnen. Enligt ÖP:n ska hänsyn tas till befintliga förutsättningar avseende bland annat omgivande stadsmiljö, buller och risk. Den gällande detaljplanen utgör en del av den omgivande stadsmiljön till vilken hänsyn ska tas. Mot den bakgrunden och då den sökta verksamheten enligt domstolens bedömning inte strider mot gällande detaljplan finner domstolen att det inte föreligger några hinder mot tillåtligheten enligt 2 kap. 6 § miljöbalken jämförd med 2 kap. 7 § miljöbalken.

Vad härefter avser buller, transporter m.m. är tillåtligheten i de delarna inte ifrågasatt i målet. Mark- och miljödomstolen konstaterar att bolaget har visat att utsläppen till luft och vatten samt buller från verksamheten går att begränsa och att det går att föreskriva sådana försiktighetsmått och villkor även för ammoniakanläggningen att väsentliga olägenheter för människors hälsa eller miljön enligt 2 kap. 9 § miljöbalken inte riskerar att uppstå. Verksamheten medför inte att miljö kvalitetsnormer för luft och vatten riskerar att överskridas eller att uppnåendet äventyras. Inte heller i övrigt föreligger några hinder enligt 2 kap. miljöbalken eller balkens

bestämmelser i övrigt mot tillåtligheten. Sammantaget finner mark- och miljödomstolen inte anledning att göra någon annan bedömning än MPD gjort i tillståndsfrågan.

På grund av vad ovan anförts ska kommunens yrkanden lämnas utan bifall.

Villkor

Vad härefter avser bolagets överklagande, har ingen av motparterna någon erinran mot de av bolaget slutligt framställda yrkandena med undantag för villkor 11 som avser energihushållningsplanen. Länsstyrelsen har även motsatt sig att delegationen vad avser energihushållningsåtgärder och transporter tas bort.

Domstolen finner att bolagets förstahandsyrkande vad gäller villkor 11 är väl avvägt och kan bifallas. Bolagets energianvändning är inte av samma storleksordning som de verksamheter till vilka länsstyrelsen hänvisar som praxis. Vad gäller villkor 2 och 14 bedömer domstolen att de kan upphävas och de aktuella frågorna istället sätts på provotid i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Nytt villkor

Bolaget har åtagit sig att fyllnadsgraden av ammoniak i kylanläggningen inte överskrider 1,5 ton. Även om den befintliga anläggningen inte är dimensionerad för en större volym finner domstolen det motiverat att föreskriva fyllnadsgraden som villkor mot bakgrund av att det är denna fyllnadsgrad som ligger till grund för de beräknade och bedömda riskerna med ammoniakanläggningen.

Delegationer

Efter ändring av villkor 11 finner domstolen att delegationen vad gäller energihushållningsåtgärder bör upphävas. Då villkoret om släckvatten sätts på provotid kan även den delegationen upphävas. Domstolen delar slutligen bolagets inställning till delegation av åtgärder framtagna i transportplanen. Även den delegationen ska därför upphävas.

Uppskjutna frågor

Vad först avser frågan om släckvatten finner domstolen att bolagets yrkande om provotid och provisorisk föreskrift kan bifallas. Den provisoriska föreskriften P3 bör dock förtydligas genom att släckvattnet ska lagras avskilt från annat vatten snarare än separat.

Vad härefter gäller pH-värdet i processavloppsvattnet har bolaget inledningsvis accepterat det förslag som VA SYD har föreslagit i sitt yttrande, dvs att åtgärder ska föreslås för att pH i processavloppsvattnet före utsläpp till kommunens spillvatten nät ska ligga inom intervallet 6,5-10,0 för 99 % av timmedelvärdena per kalenderår. Bolaget har sedan vid sammanträde i målet justerat sitt yrkande genom att föreslå att det som ska utredas är förutsättningarna för att *så långt möjligt innehålla intervallet 6,5-10*.

Det av bolaget föreslagna utredningsvillkoret skiljer sig markant från det av VA SYD föreslagna och av länsstyrelsen m fl motparter accepterade. Det är framförallt otydligare vad gäller vilken utredning som egentligen ska genomföras. Det är viktigt att utredningsvillkoret är tydligt på denna punkt och att den fortsatta hanteringen av frågan håller sig inom den ramen. Vad bolaget framfört angående svårigheter att innehålla pH-värdet inom det angivna intervallet föranleder ingen annan bedömning. Domstolen anser därför att den av VA SYD föreslagna formuleringen ska gälla vad avser utredningsvillkor U2.

Den formulering av den provisoriska föreskriften som föreslås av bolaget utgör en konstruktion med riktvärde, vilket enligt praxis inte ska förekomma, utan villkor ska skrivas som begränsningsvärden (se bl.a. rättsfallen MÖD 2009:2 och 2009:9 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 14 juni 2017 i mål M 5595-16). Domstolen bedömer att det är tillräckligt rättssäkert att under provotiden formulera den provisoriska föreskriften i P2 så som framgår av domslutet.

För utredningsvillkor U2 och U3 ska tiden för när utredningar och förslag till slutliga villkor ska redovisas för länsstyrelsen justeras till senast två år efter att tillståndet tagits i anspråk. Det är inte givet att tidpunkten för när tillståndet vunnit laga kraft överensstämmer med den tidpunkt då bolaget tar tillståndet i anspråk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 30 juni 2023.

Lena Pettersson

Emma Sjögren

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Lena Pettersson ordförande, och tekniska rådet Emma Sjögren samt de särskilda ledamöterna Torbjörn Brorson och Börje Andersson. Föredragande har varit beredningsjuristen Nils Dahlström.